

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата культурології, професора

Горбаня Юрія Івановича

на дисертаційну роботу Рудого Андрія Романовича «Моушн-дизайн в системі візуальних комунікацій», представлену на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія», галузі знань 03 «Гуманітарні науки»

Актуальність теми дослідження. Дослідження присвячене аналізу взаємодії візуальних, предметних, об'єктно визначених артефактів і вербальних констант художнього мислення в контексті моушн-дизайну. Відбувається інтенсифікація процесів, пов'язаних із візуальною інтеракцією комунікативного простору, визначенням тотальних детермінант віртуального зразка, медіалізацією візуального контенту. Все це спонукає до комплексного міждисциплінарного дослідження.

Сутність проєктних реалій, пов'язаних із дизайном моушн-продукту, стосується багатьох вимірів культуротворення, зокрема візуальної культури в цілому. Саме візуальна культура формує широке культурне та комунікативне підґрунтя для розвитку моушн-дизайну. Її сучасна трансформативність виявляється у зміні способів створення, сприйняття та поширення візуальної інформації: динамічне зображення набуває видовищності й театралізованості, а візуальні образи дедалі активніше взаємодіють із текстом або заміщують його. У таких умовах моушн-дизайн постає не лише як засіб візуального оформлення, а і як форма комунікації, за допомогою якої відбувається взаємодія між продуцентом і реципієнтом інформації та формуються нові типи дизайн-тексту.

Наукова новизна результатів проведених досліджень та їх наукова обґрунтованість. Наукові положення, що містяться в дисертаційному дослідженні, є аргументованими, ґрунтуються на релевантній методології та спираються на сучасні дослідження провідних учених галузі.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження полягає в детальному культурологічному аналізі трансформації дигітального інформаційно-комунікативного середовища сучасності, що визначається у тих візуальних практиках, у яких працює дизайнер, зокрема дизайнер моушн (motion). Проблема моушн-дизайну постає як технологічний та культурний континуум в 70-ті рр. XX ст., актуалізує весь корпус модифікаційних трансформерів передавання інформації в культурі.

Достовірність наукових результатів забезпечується широким локусом культурологічної рефлексії в контексті візуальної культури в цілому. Автор доводить: «Якщо нагадати визначення культури та культурного поля за Роланом Бартом, то це код предметних артефактів, візуальних і вербальних. Отже, моушн стає носієм того, що Ролан Барт визначає як трансформер, перемикач, що дає можливість перейти від предметних артефактів до візуальних і вербальних. Ролан Барт бачить генеративний виток у вербальному, наративному вимірі, визначає його як риторичний. Але візуальний код, пов'язаний із графічним дизайном і широким медіаконтекстом, трансформує цей наратив в систему візуального повороту, систему іконічного, дигітального, сугестивного впливу на людину, де ідентичність реципієнта та контенту відбувається автоматично, майже без зусиль...», с.3. Отже, об'єктом дослідження стає певна візуальна риторика графічних констант візуальної інформації. Це значно розширює наявний контекст аналізу моушн-дизайну як певної графічної системи анімації, візуальної кінематики візуального контенту.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження здійснено згідно з цільовою комплексною програмою наукових досліджень Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (Філософія культури та сучасні стратегії гуманітарного знання), темою науково-дослідної роботи кафедри господарсько-правових та суспільно-політичних дисциплін «Трансдисциплінарні дослідження трансформацій концептосфери особистості та сучасного суспільства. Поетика культури» (zareestrovana v UkrINTEI, derzhavnyi

реєстраційний номер: 0120U104741), а також планами і темами науково-дослідної роботи кафедри педагогіки, журналістики та міжкультурних комунікацій, Цілями сталого розвитку України на період до 2030 р., затвердженими Указом Президента України від 30.09.2019р. № 722, Концепцією стратегії повоєнного відновлення та розвитку України тощо.

Наукові дослідження були виконані здобувачем у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля під керівництвом завідувачки кафедри педагогіки, української філології та журналістики, докторки філософських наук, професорки Барної Наталії Віталіївни.

У дисертації запропоновано наукове завдання комплексного дослідження феномену моушн (motion), схарактеризовано особливості реалізації концепцій віртуальної кінематики візуального контенту у творчості українських дизайнерів кінця XX – початку XXI ст. Проаналізовано історіографію досліджуваної проблематики, визначено основні поняття та теоретико-концептуальні засади формування моушн-дизайну, окреслено термінологічний апарат і джерельну базу дослідження. Все це свідчить про те, що здобувач повною мірою опанував методологію наукової діяльності.

За своїм змістом дисертаційна робота здобувача Андрія Рудого повністю відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341, що зазначено у п. 5 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що дослідження дає цілісне наукове бачення і обґрунтоване уявлення про проєктно-художню діяльність проєктанта motion-продукції. Робота може бути використана для формування навчальних програм, розвитку візуальної культури в цілому, створення візуальної бази методичного забезпечення таких дисциплін, як анімаційна графіка, моушн-графіка, мультимедійний дизайн та

ін., а також може бути корисною для проведення лекційних занять з історії мультимедійного дизайну.

Результати, які знайшли визначення в художньому інструментарії моушн-дизайну як системної цілісності, можуть бути використані фахівцями у практичній діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеності та відповідності встановленим вимогам. Дисертація складається з анотації українською та англійською мовами, списку публікацій здобувача з теми дисертації, змісту, вступу, 3 розділів, поділених на 9 підрозділів, висновків до розділів та загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації – 197 сторінок, основний текст становить 170 сторінок, список використаних джерел містить 226 позицій.

У вступі обґрунтовано актуальність теми дослідження, визначено об'єкт, предмет, завдання, методологію, сформульовано наукову новизну, теоретичне та практичне значення дослідження, зазначено апробацію результатів дослідження, відомості про публікації здобувача, структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження» визначаються теоретико-методологічні засади дослідження, надається характеристика категоріального апарату роботи. Дисертант, зокрема, зазначає: «Візуальна культура як цілісність є тим широким підґрунтям, яке дає можливість реалізації моушн-дизайну. Цілісність і трансформативність візуальної культури в сьогодиншньому часові надзвичайно багатовимірні: з одного боку, motion перетворюється на шоу, театралізується; з іншого – формується певна диференційна культура, коли картинка заміщує текст, а сама система ідентичності продуцента і реципієнта візуальної інформації реалізується в різних засобах масової комунікації як дизайн-текст. Текст в традиційному розумінні стає гештальтом, образом, що можна визначити як консенсус візуальних практик дизайну», с. 23.

Другий розділ «Дигітальні виміри еволюції моушн-дизайну» присвячений культурологічній реконструкції Digitus моушн як інформаційно-

комунікативної цілісності, визначенню моушн-дизайну в системі культурних практик (кінематограф, медіа, реклама), характеристиці графематики, морфології, синтагматики артоб'єктів моушн-дизайну. Як зазначено у висновках до другого розділу, digital-моушн є складною інформаційно-комунікативною системою, яка функціонує як соціальний код комунікації та комплекс способів презентації інформації. Слово *digitus* у перекладі з латини означає «палець», але в цьому контексті його можна розуміти як «вказуючий перст», тобто засіб спрямування інформаційних потоків. Така система організовує рух інформації у вертикальному й горизонтальному напрямках за допомогою поєднання монтажу графем, морфем, синтагм, інфографіки й кінематичних елементів. Вона може реалізовуватися по-різному: у традиційній плоскій 2D-анімації, медіапродуктах і відкритому цифровому просторі. У моушн-дизайні культурних практик (кінематограф, медіа та реклама) формується синтетичний код візуальної анімації.

У третьому розділі «Візуальні патерни моушн-дизайну» аналізується втілення концепцій моушн-дизайну в систему творчих пошуків українських дизайнерів, презентовано композиційний підхід щодо поетики трансформацій тексту засобами візуальної графіки згідно з моделлю американського дизайнера Вільяма Боумена, представленою у книзі «Графічна комунікація». Дисертант констатує: «Візуальні патерни моушн-дизайну реалізуються в системі поетики композитингу як певне нашарування інформації, що можна зазначити як палімпсест, колаж, єднання елементів у ціле. Поетика, за давньогрецьким визначенням "*poesis*", містить онтологічний аспект, що передбачає єднання: щойність охоплює естетичний аспект, що визначає, в якому чуттєвому континуумі реалізується комунікація, як реалізується цілісність композитингу як певного віртуального і художнього цілого», с.165.

У висновках дисертаційного дослідження підсумовано результати аналізу системної цілісності моушн-дизайну: «Дигітальний простір і сам феномен *digitus* реалізується по-різному. З одного боку, це цифровий простір, орієнтований на моделювання інформації в системі 2, 3, 4D, а з іншого боку,

digitus за латиницею – це "вказуючий перст", сугестивний засіб естетичного впливу, керування інформаційними потоками, вбудований у дискурс і комунікативну конструкцію. Digitus моушн як інформаційно-комунікативна цілісність – це керуючий, організуючий та інформативно-трансформативний контекст, який буквально наводить маршрути в лабіринтах сучасних хаосогенних комунікацій середовища, в ланцюгу інформативних повідомлень інтернету, в новинах різного типу, якими оточена людина у віртуальному просторі», с. 169.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Дисертація написана українською мовою. Стиль мовлення свідчить про синтетичні устремління адаптації культурологічних ідей в царину візуального дизайну.

Повнота викладення наукових положень, висновків і результатів в опублікованих працях. Наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, повністю висвітлені у 10 наукових працях здобувача, з них 3 статті у виданнях, включених до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») за спеціальністю 034 – Культурологія, 1 одноосібна стаття у закордонному періодичному виданні, 1 стаття у виданні, внесеному до міжнародних наукометричних баз, 5 публікацій у збірниках матеріалів міжнародних і всеукраїнських конференцій. Наукові праці, опубліковані за темою дисертації, містять науково обґрунтовані результати відповідно до поставлених завдань і характеризуються логічністю, аргументованим викладом матеріалу та належним змістовим наповненням.

Оцінка рівня опанування здобувачем методології наукової діяльності. Досягнуті автором результати дослідження є науково достовірними та логічними, що підтверджується ґрунтовним опрацюванням наукових джерел, систематизацією отриманих відомостей і концептуальних положень. Автор засвідчив високий ступінь опанування наукової методології, навичок аналізу та синтезу, що характеризується обраною і застосованою в науковому дослідженні

сукупністю наукових методів. Зрештою, це дало змогу виконати всі завдання дослідження та досягнути обґрунтованих результатів.

Дані про відсутність текстових запозичень і порушень академічної доброчесності. Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про дотримання принципів академічної доброчесності. Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові збіги, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Андрія Рудого є результатом самостійних досліджень здобувача і не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідні джерела. Дисертація є самостійно виконаною науковою роботою, всі результати дослідження належать автору особисто.

Всі публікації здобувача свідчать про високий науковий рівень дослідження та здійснені з дотриманням принципів академічної доброчесності; особистий внесок здобувача у наукових публікаціях є пріоритетним.

Таким чином, наукові результати, викладені в дисертаційній роботі, повністю висвітлені у наукових публікаціях здобувача та відповідають вимогам п. 8-9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44.

Дискусійні положення та зауваження до змісту дисертації. В цілому позитивно оцінюючи дисертаційне дослідження, його науковий рівень і здобуті результати, вважаю за доцільне вказати на певні дискусійні положення та висловити окремі зауваження й побажання.

1. Як відомо, поняття «моушн-дизайн» переважно інтерпретується в контексті візуальної кінематики, анімації та динамічної графіки. У дисертаційному дослідженні цей аспект окреслено, проте його культурологічний вимір, зокрема взаємозв'язок моушн-дизайну з розвитком екранної культури, цифрових візуальних практик і сучасних форм

сприйняття динамічного зображення, потребує більш розгорнутого культурологічного аналізу.

2. У дисертаційному дослідженні недостатньо розкрито методологічний потенціал «композиторингу» моушн-дизайну як засобу забезпечення програмно-проектної цілісності візуального контенту. Доцільним було б детальніше показати, як принципи організації, поєднання та трансформації окремих візуальних і часових компонентів впливають на цілісність кінцевого моушн-продукту.

3. Потребує додаткового уточнення поняття «системність» принципів реконструкції візуального контенту на основі власного досвіду створення моушн-дизайну. Зокрема, дискусійним залишається питання щодо того, які саме принципи формують цю системність, як вони співвідносяться між собою та як забезпечують послідовність і цілісність проектних рішень.

Висловлені побажання та зауваження не є принциповими та не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційної роботи А. Р. Рудого, яка виконана на високому науково-методологічному рівні та визначається науковою новизною, теоретичною та практичною цінністю.

Висновок. Дисертаційна робота здобувача наукового ступеня доктора філософії Рудого Андрія Романовича «Моушн-дизайн в системі візуальних комунікацій», представлена на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 034 «Культурологія», виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є завершеним науковим дослідженням, сукупність теоретичних і практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 03 «Гуманітарні науки».

Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п. 29 Постанови Кабінету Міністрів «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)» від 23 березня 2016 р. №261 зі

змiнами, внесеними згiдно з Постановами КМ №283 вiд 03.04.2019 р. та №502 вiд 19.05.2023 р., а також п. 6 «Порядку присудження ступеня доктора фiлософiї та скасування рiшення разової спецiалiзованої вченої ради закладу вищої освiти, наукової установи про присудження ступеня доктора фiлософiї», затвердженого Постановою Кабiнету Міністрiв України вiд 12.01.2022 р. № 44, що дає пiдстави для присудження Рудому Андрію Романовичу наукового ступеня доктора фiлософiї в галузi знань 03 «Гуманітарні науки» за спецiальністю 034 «Культурологiя».

Офіційний опонент:

в.о. завідувача кафедри інформаційної діяльності та зв'язків з громадськістю Київського національного університету культури і мистецтв,
кандидат культурології, професор

Юрій ГОРБАНЬ

Підпис	<i>Ю. Горбань</i>	засвідчую.
Начальник ВК	<i>М. М. М.</i>	
"29"	09	2026р.

